
De merel verblijft graag in de meeste tuinen in Gooi en omstreken. Waarschijnlijk zijn niet de ekster en de vlaamse gaai zijn grootste vijand, maar is dat de huiskat. Het is niet zo moeilijk om de kat op een 'diervriendelijke' manier op gepaste afstand van de merel te houden.

Jaap Taapken

De merels in de tuinen en hun 'natuurlijke' vijanden

Onze tuin in Baarn is vrij klein en onze gehele grond (inclusief de bebouwing) meet ongeveer 640 m². Daarin broeden de laatste jaren vier paartjes merel, terwijl er ook merels nestelen bij de buren, achterburen en overburen. Met elkaar broeden hier kort rond het huis zeker 20 tot 25 paren. Dat is niet weinig.

Maken wij nu eens een ruwe berekening. Twintig broedparen op een doorsnede van nog geen vijftig meter, die op z'n minst drie maal per jaar vier jongen trachten groot te brengen. Dat is op z'n minst $20 \times 3 \times 4 = 240$ jongen per jaar. Daar komen dan nog minimaal veertig oudervogels bij. Dan wordt dat dus jaarlijks 280 of zo'n kleine 300 merels.

Van die 300 merels moeten er maar veertig overblijven als we de stand hetzelfde willen houden als in het vorige jaar. Nu is van veel vogelsoorten bekend dat de broedvogelstand jaarlijks wat in aantal kan schommelen. Er mag dus wel eens een aantal broedvogels in het begin van de broedtijd in het ene jaar kleiner zijn dan in het jaar daarvoor, zonder dat dit meteen alarmerend mag worden genoemd. Het jaarlijks 'verdwijnen' van zo'n 240 merels, alleen al in onze meest directe omgeving, is nogal wat en daar zouden wij toch wel

Merel

iets van moeten zien. En wat zien wij daar uiteindelijk van? Een enkele maal vinden wij een nog kaal of halfkaal jong dood op de stoep en een enkele maal horen wij dat een kat in de buurt een merel heeft gepakt. Door het heftig alarmeren van de merels in de broedtijd hebben wij het idee dat een van de in de buurt levende eksters wel eens een jonge merel of een paar eieren of jongen uit een nest heeft weggepakt.

GUNSTIG

Ofschoon wij dat vermoeden hebben, hebben wij dit echter in die veertien jaar dat wij hier nu wonen nog nimmer met zekerheid vastgesteld. Ja, zult u zeggen, maar dat doen ze dan ook in de vroege morgen als wij nog slapen.

Van de enkele vlaamse gaai die hier in de broedtijd voorkomt kunnen wij hier, in de dicht met vogels bevolkte wijk, nog minder kwaad spreken. En de vele kauwen, waarvan er zelfs bij ons in de schoorsteen broeden, verdenken wij er ook niet van dat ze wel eens een nest zouden uithalen of een jonge vogel zouden pakken. Die kauwen hebben het veel te druk met andere dingen en trouwens, er wordt ook nimmer gealarmeerd als ze zich in de buurt van een zangvogelnest vertonen. Van achteruitgang van de merelstand is hier niets te bespeuren, eerder lijkt het er op dat er zó veel merels bij ons zitten dat er geen enkele meer bij kan.

We mogen echter niet spreken van 'te veel merels' want ze hebben hier blijkbaar toch een zeer gunstig biotoop. Gunstig is het dus zeker, ondanks de vele katten die hier rondlopen. Achter- en overburen, buren links en rechts van ons, ze hebben allemaal wel één of twee katten. Blijkbaar kunnen merels ondanks dat hun aantal jaarlijks op peil houden, ja, vermoedelijk zelfs tot een maximaal aantal verhogen.

Van de jonge vogels in de tuin is de merel het meest kwetsbaar omdat het de enige vogelsoort in onze buurt is waarvan de jongen

na het uitvliegen nog lang op de grond huizen en ook later, als ze al goed kunnen vliegen, hun voedsel op de grond moeten zoeken. Spreeuwen (die evenals huismussen hier helemaal niet meer in de buurt voorkomen) lopen veel minder gevaar omdat die hun uitgevlogen jongen direct meeloodsen naar het open veld. Het is wel opvallend dat merels die hun nest open en bloot bouwen, eerder het slachtoffer worden hun legsel te verliezen, dan merels die hun nest goed verborgen diep tussen de struiken bouwen. Momenteel zitten in onze tuin drie paartjes merel met uitgevlogen jongen, die hun jongen deels voeren met door ons dagelijks uitgestrooide doorsneden appels omdat het een lange droge periode is. Er is nog één nest waar de oudervogels de hele dag af en aan vliegen en waarvan ik vermoed, gezien het veelvuldige voeren, dat de jongen reeds vrij groot zijn en het er vast wel vier stuks zullen zijn, ondanks de aanhoudende droogte (weinig wormen, harde grond!).

POEZEN

Zelf heb ik altijd gezworen om nooit een poes in huis te nemen, totdat wij zo'n tien jaar geleden veel last van muizen in huis hadden en mijn vrouw met een heel klein, jong poesje thuiskwam. 'Er uit met dat beest', moet ik hebben gezegd. 'Nou, morgen dan, dan zal ik hem terugbrengen'. Zo gezegd, maar niet zo gedaan. Het jonge poesje had mij spoedig vermurwd en mocht uiteindelijk blijven. En is er nog! Bovendien kregen wij een aantal poezen waarmee proeven waren gedaan. De beestjes zagen er erbarmelijk uit. Ook alweer zo'n acht jaar geleden. Ze werden liefderijk opgenomen, een aantal kon in de loop der tijd worden ondergebracht en drie stuks mochten uiteindelijk blijven.

"Proost!! Op Jaap Taapken!"

Tekening: Ronald Sinoo

Vier poezen dus. 'Hoe fiks je dat?', zult u zich afvragen. Daar hebben wij een goede oplossing voor gevonden, die zelfs ook nog een goede oplossing voor de vogels is geworden.

Vanaf midden maart tot vaak ver in augustus mag er geen enkele poes bij ons meer los in de tuin. Daarna mogen ze alleen los één of twee uur voordat ze 's avonds hun eten krijgen. Dat weerhoudt hen dus om op sjouw te gaan en ze blijven dan ook keurig rond de achterdeur in de tuin zitten. Voor de lange periode buiten de broedtijd hebben wij ook een oplossing gevonden. In een raam van de garage hebben wij een vliegenhor met een klein deurtje, waar net een poes door kan en dat kan worden gesloten. Vanuit dit deurtje hebben we een loopplank geconstrueerd, die overdekt is met kippengaas. Aan het einde van die loopplank kunnen we een aansluiting maken naar een grote gazen kooi (ook kippengaas) op het grasveld en in de zon. Ze kunnen daarheen als ze willen en als ze dat nodig

of prettig vinden gaan liggen zonnen of gras eten.

Maar nu komt de 'clou' van deze grap. Behalve dat de poezen zich in de kooi van gaas heerlijk kunnen vermaken, durven de legio poezen van alle burens, over- en achterburen, niet bij ons in de tuin te komen omdat ze weten dat dit het territorium van onze poezen is. Onze tuin is dus volkomen 'poezenvrij' en de merels kunnen hun jongen bij ons op het grasveld rustig komen voeren. Ja, zelfs als onze hond in de tuin rondloopt en de poezen allemaal in hun kooi zitten te kijken.

Ook de houtduiven zijn niet bang, evenals de turkse tortels, om zich op het grasveld te vertonen als de poezen buiten zitten te kijken naar al dat vogelgedoe. Ongewild hebben wij dus een poezenvrije tuin gecreëerd. Onze tuin is een oase geworden in een omgeving waar elk huis een poes heeft en waarvan er veel de hele dag buiten lopen. De vogels weten deze poezen-

vrije oase gauw te vinden. En wij kunnen bijvoorbeeld dit jaar zien dat de meeste paartjes drie of vier jongen hebben behouden totdat ze even groot als hun ouders zijn geworden. En dat terwijl ik vroeger altijd heb kunnen constateren dat er van een legsel van vier eieren meestal maar twee jongen vliegvlug werden. Dit laatste lijkt mij ook een normale gang van zaken, want dan kan er tot het volgende

voorjaar altijd nog zo'n 50 procent verlies plaatsvinden. Het aantal jonge vogels dat bij ons in dit jaar groot wordt is, ondanks de aanhoudende droogte, meer dan boven verwachting.

Dit verhaal heb ik eigenlijk maar eens opgeschreven omdat er veel vogelliefhebbers zijn die de poezen alles wat slecht is toewensen als ze zien dat die poezen een merelnest uithalen. Na-

tuurlijk is het een vreselijk gezicht, maar zoiets is niet slecht voor de merelstand. Er komen er niet minder door. En trouwens, ik heb het gevoel dat er hierdoor goed wordt geselecteerd. De merels die dom en open en bloot hun legsel willen grootbrengen krijgen weinig of geen nageslacht, terwijl de slimme merels, die goed verborgen hun nest bouwen, ook een groter nageslacht krijgen.